

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน แกนนำชุมชน หมู่ที่ 11 บ้านปากคลองบางคู้ ตำบลบางคู้ อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี จำนวน 116 หลังคาเรือน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ภายใต้กรอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แนวทางการประชาคมหมู่บ้าน การสนทนากลุ่มและการสังเกต สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติทดสอบที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของบ้านปากคลองบางคู้ พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่มีการกำหนดแผนหรือกิจกรรมร่วมกันและไม่มีแกนนำรับผิดชอบ ขาดแนวคิดที่จะเริ่มดำเนินการด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร เป็นแกนนำรับผิดชอบหรือร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง มีการกำจัดขยะที่ไม่เหมาะสม ปัญหาในการจัดการขยะ คือ ประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการขยะน้อย การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการขยะของบ้านปากคลองบางคู้มีสภาพแวดล้อมสะอาดน่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ขยะในหมู่บ้านมีปริมาณมากและมีสภาพแวดล้อมทั่วไปในหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางและวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ใช้กลไกทางชุมชนโดยอาศัยทฤษฎีการมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตอบสนองของชุมชนในการให้ความร่วมมือ จัดเวทีประชาคมให้ชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันกำหนดกระบวนการพัฒนาหาแนวทางการจัดการขยะ โดยกำหนดวันรณรงค์ มีการคัดแยกขยะเพื่อลดปริมาณขยะ กำหนดผู้รับผิดชอบเก็บขยะอบต.บางคู้สนับสนุนงบประมาณ และประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน

ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของบ้านปากคลองบางคู้ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะหลังการพัฒนาแตกต่างกับก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องการกำหนดวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสม การกำหนดแนวทางคัดเลือกผู้นำหรือผู้มีส่วนร่วมกำจัดขยะ การมีส่วนร่วมปฏิบัติในเรื่องการร่วมรณรงค์กำจัดขยะ การลดปริมาณขยะและการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ โดยวิธีการใส่ถุงนำไปทิ้งขยะเพิ่มขึ้น การกองขยะทิ้งไว้เผากลางแจ้งและการนำไปฝังน้อยลง มีการคัดแยกขวดพลาสติก กระจ้องพลาสติก วัสดุพลาสติกไปขายเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในเรื่องปริมาณขยะลดลง สภาพแวดล้อมบริเวณบ้าน ถนนและริมคลองบางคู้มีความสะอาดขึ้น การมีส่วนร่วมประเมินผลในเรื่องการมีส่วนร่วมกำจัดขยะของประชาชน อบต. แกนนำและหน่วยงานสาธารณสุขมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนพฤติกรรมการนำขยะหรือเศษวัสดุกลับมาใช้ใหม่ การนำวัสดุที่ชำรุดเสียหายกลับมาซ่อมแซมและการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จากการวิจัยสรุปผลได้ว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของบ้านปากคลองบางคู้จะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยกลไกทางชุมชนที่จะเชิญชวนให้ประชาชนยอมรับและปฏิบัติตาม รวมทั้งหาวิธีการที่เหมาะสมในเชิงของการจูงใจและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือจากประชาชนทุกคน

This study was a research and development aimed to develop participation in garbage disposal of the people and community leaders of 116 families in Moo 11, Pak Klong Bang Khu Village, Bang Khu Subdistrict, Tha Wung District, Lop Buri Province. A Participatory Action Research method was used under 4 developmental participating frameworks which were participation in: decision, operation, gaining benefit, and evaluation. The research instruments were questionnaires, influencing community awareness, group discussion and observation. The data analyzed in the research were frequency, percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and t-test.

The findings were:

regarding the participation of garbage disposal of Pak Klong Bang Khu Village, it was found that the community participated in making decisions, at a moderate level, had no plan or activity set up, and no leadership core in responsible positions, they couldn't work out ways to initiate management by themselves, had no participation in the operation of the resource support, no leadership core in responsible positions or participants in activities at a moderate level. The garbage disposal was inappropriate. The disposal problem was due to little participation in garbage disposal operation. The participation in gaining benefit from the disposal affecting the state of the environment was at a moderate level. And it was found in the participation of evaluation that there was a large quantity of garbage in the village and its general environment was rated at a moderate level.

the suggested development approaches and ways of garbage disposal participation were to use the community as a device based on the participatory theory purposing to elicit the reaction to participation in the community, organize community

seminars for exchanging view, participate in setting up developmental process of garbage disposal by setting a campaign date, classifying the garbage in order to decrease the quantity, assigning garbage respondents, having the budget supported by Bang Khu Subdistrict Administrative Organization, and publicizing the information to the community.

the result of the participation of garbage disposal in Pak Klong Bang Khu village revealed that the pre-post development differed significantly in: participation in making decisions to set up an appropriate method of garbage disposal, framing the approaches to select the leaders or people involved in participating in garbage disposal, participating in the operation of the garbage disposal campaign, decreasing the amount of garbage and recycling by increasing the number of garbage bags for people to put in and dispose of garbage burning it outside and decreasing its quantity by burial, separating plastic bottles, cans, and other items to be resold, participating in gaining benefit from decreasing garbage that made for a cleaner environment, roads and canal banks. The participation in the evaluation regarding garbage disposal participation by people, the Subdistrict Administrative Organization, the leadership core, and health organizations differed significantly. Regarding the behaviors of garbage recycling and repairing and avoiding using materials which is difficult to destroy, there was insignificant difference.

the research result summarized that, to achieve participatory development in garbage disposal of Pak Klong Bang Khu, it needs the community as a device to persuade people to accept and practice accordingly, including working out the appropriate ways to motivate and encourage the participation of all people.